

T.C.
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : 72079556-610- 425/8290498
Konu : Soru Önergesi (7/1536)

15.08.2023

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 15.07.2023 tarihli ve 1248701 sayılı yazınız.

İlgi yazı ekinde alınan İstanbul Milletvekili Sayın Saliha Sera KADIGİL tarafından Bakanlığımıza yöneltilen 7/1536 Esas Numaralı yazılı soru önergesine, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99 uncu maddesi uyarınca hazırlanan cevabi yazımız ekte sunulmuştur. Bilgilerinize arz ederim.

Mahinur ÖZDEMİR GÖKTAŞ
Bakan

Ek: Cevap Metni (3 sayfa)

İstanbul Milletvekili Sayın **Salih** **Sera KADIGİL**'e Ait 7/1536 Esas Numaralı Yazılı Soru
Önergesine İlişkin Cevap Metni

Kadına ve çocuğa yönelik şiddetle mücadele çalışmalarımız; çok yönlü, bütüncül bir yaklaşımla sıfır tolerans ilkesiyle sürdürülmektedir. Toplumun tüm kesimlerinin önleme, koruma, cezalandırma ve politika boyutuyla sürecin içinde ortak ve kararlı bir şekilde yer alması önemlidir.

4721 sayılı Medeni Kanun'un 124 üncü maddesinde evlilik yaşı ile ilgili husus; "Erkek veya kadın on yedi yaşını doldurmadıkça evlenemez. Ancak, hâkim olağanüstü durumlarda ve pek önemli bir sebeple on altı yaşını doldurmuş olan erkek veya kadının evlenmesine izin verebilir. Olanak bulundukça karardan önce ana ve baba veya vasi dinlenir." şeklinde düzenlenmiştir. Evlilik yasal bir süreç olup, ilgili Kanun'da da belirtildiği üzere 15 yaşını doldurmamışla gerçekleşen birliktelikler suçtur, ceza yasasında da cezai müeyyideleri hükme bağlanmıştır.

Ülkemizde yalnızca resmi nikâhla yapılan evlilikler kanunen geçerli olduğundan bu evlilikler kayıt altına alınmaktadır. Evliliklere ilişkin istatistiki bilgiler Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından belirli dönemlerde yayımlanmaktadır.

Doğum yapan kız çocuğu sayısına ilişkin olarak ise; sağlık istatistikleri Sağlık Bakanlığı tarafından toplanmakta ve TÜİK tarafından yayımlanmaktadır.

Bakanlığımız tarafından çocuklarımızın ve gençlerimizin sağlıklı gelişimini temin etmek amacıyla; çocuklarımızın üstün yararı ilkesi doğrultusunda risklere karşı güçlü ve duyarlı nesiller yetiştirmek üzere koruyucu, önleyici ve destekleyici çalışmalar yürütülmektedir.

Bakanlığımıza bildirilen istismar mağduru çocuklarla ilgili ihbarlarda ivedilikle harekete geçilerek çocuklar ve aileleri hakkında gerekli sosyal inceleme yapılmakta ve uygulan sosyal hizmet modellerinden yararlandırılmaktadır. Çocukları istismar eden kişiler hakkında suç duyurusunda bulunulmakta ve Bakanlığımızca davalara müdahil olunmaktadır.

Mağduriyeti sebebiyle bakım tedbiri kararı verilen çocuklardan psikososyal desteğe ihtiyaç duyduğu değerlendirilen çocuklara yönelik psikososyal destek hizmeti veren ihtisaslaştırılmış Çocuk Evleri Siteleri oluşturulmuştur.

Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin ilke ve hükümlerinin yetişkin ve çocuk olmak üzere toplumun tüm kesiminde öğrenilerek hayata geçirilmesi ve çocukları ilgilendiren her konuda çocuk katılımını etkin kılabilmek amacıyla Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü koordinatörlüğünde her ilde Çocuk Hakları İl Çocuk Komiteleri oluşturulmuştur. Komiteler, "Çocuk Hakları İl Çocuk Komitelerinin Oluşturulması, Çalışma Usul ve Esaslarına İlişkin Yönerge" ile de yasal altyapıya kavuşmuştur.

Çocuk haklarının ihlallerinin önlenmesi, tanıtım ve bilinçlendirme kapsamında; komiteler tarafından çeşitli eğitimler, seminer, forum (20 Kasım Çocuk Hakları Günü Ulusal Çocuk Forumu), toplantı (Çocuk Danışma Kurulu Toplantıları), kültürel, sosyal ve sportif etkinlikler (Satranç turnuvası, gezi programları şenlik, kamp, sinema), önemli günlerin kutlamaları (11 Ekim Dünya Kız Çocukları Günü, Dünya Çocuk Günü), ödüllü yarışmalar (şiir, resim, hikaye, fotoğraf), tanıtım stantları, çalıştaylar, ziyaretler (il, ilçe, köy, bürokrasi ve STK'lar), sergi, tiyatro vb. etkinlikler gerek yerel gerekse ulusal çapta gerçekleştirilmektedir.

2023 yılı Nisan ayında yürürlüğe giren 2023-2028 Türkiye Çocuk Hakları Strateji Belgesi ve Eylem Planında "Çocuk Hakları ve Çocuk Katılımı" birinci öncelik alanı ve stratejik amaç

olarak belirlenmiş, çocuk haklarına yönelik farkındalığın artırılması amacıyla söz konusu öncelik alanı kapsamında “Çocuk hakları kültürünün her ortamda geliştirilmesi” ve “Çocuk hakları ve çocuk katılımının toplum tarafından bilinirliğine yönelik farkındalık çalışmalarının yapılması” başlıklı stratejik hedefler belirlenmiştir. Ayrıca, Strateji Belgesi'nin diğer sacayakları olan Çocuk Dostu Adalet, Aile ve Çocuğa Yönelik Koruyucu ve Önleyici Hizmetler, Alternatif Bakım Hizmetleri, Afet, Kriz ve Acil Durumlardan Etkilenen Çocuklara Yönelik Hizmetler, Bilgi Teknolojilerine Erişim ve Güvenli İnternet Kullanımı başlıklı stratejik amaçlar çerçevesinde de çocukları ve haklarını önceleyen stratejik hedefler belirlenmiştir.

Bakanlığımızın politika önceliklerinden biri olan erken yaşta ve zorla evliliklerle mücadele çalışmaları 2017 yılından beri yerel politika belgeleriyle güçlendirilmektedir. Erken yaşta ve zorla evlilikleri ortaya çıkan sebepler yerele özgü olabildiği için yerel unsurların katkı ve katılımları sorunun çözümünde etkili olabilmektedir.

Bu çerçevede TÜİK verilerine göre erken yaşta evliliklerin yüksek olduğu ilk 20 il önceliklendirilmiş ve “İl Eylem Planları” hazırlanmıştır. Afet ve acil durumlardan dezavantajlı gruplar daha fazla etkilenmekte ve bu dönemlerde risklilik durumları artmaktadır. 6-7 Şubat 2023 tarihli Kahramanmaraş depreminin ardından il eylem planı olmayan deprem illerine yönelik çalışmalar başlatılmış ve Erken Yaşta ve Zorla Evliliklerle Mücadele İl Eylem Planları hazırlanmıştır. İl Eylem Planları kapsamında, Kız Çocuklarının Güçlenmesi, Kız Çocuklarının Okul Devamının Artırılması, Kız Çocuklarının Rol Model Kadınlarla Buluşturulması, Kız Çocuklarının Spor Yoluyla Güçlendirilmesi, Veri Toplama, Kamu Görevlileri, Öğretmenler, Muhtarlar, Anne-Babalar ve Gençler Başta Olmak Üzere Farklı Hedef Gruplara Yönelik Eğitim Ve Farkındalık Çalışmaları, Yerel Medyaya Yönelik Çalışmalar, Ülkemizde Yaşamakta Olan Yabancı Bireylere Yönelik Çalışmalar gibi başlıklarda faaliyetler gerçekleştirilmektedir. İl Eylem Planları'nın yıllık izleme çalışmaları gerçekleştirilmekte, süresi dolan eylem planlarının güncellenmesi sürecinde İl Müdürlükleri desteklenmektedir.

Diğer taraftan Kadına Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW), Birleşmiş Milletlerin (BM) temel insan hakları sözleşmeleri arasında yer alan ve kadın hakları konusunda uluslararası standartları belirleyen ilk sözleşmedir. Türkiye, CEDAW Sözleşmesine 1986; İhtiyari Protokole ise 2003 yılında taraf olmuştur. İhtiyari Protokol, bireyler ya da bireylerden oluşan gruplara cinsiyet ayrımcılığı ve hak ihlallerine maruz kaldıkları belirli durumlarda CEDAW Komitesi'ne şikâyet hakkı tanır.

CEDAW Sözleşmesi'nin 18 inci maddesi uyarınca; taraf devletler, Sözleşme'nin ülkelerinde yürürlüğe girmesini takip eden bir yıl içinde ilk raporlarını, daha sonra her dört yılda bir dönemsel ülke raporlarını CEDAW Komitesine sunmak zorundadırlar. CEDAW Dönemsel Ülke Raporları Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM) koordinasyonunda hazırlanmakta ve Bakanlığımız ile ilgili kamu kurum ve kuruluş temsilcilerinin bulunduğu bir heyetle raporun savunması gerçekleştirilmektedir.

Bu kapsamda Türkiye Komite'ye,

- İlk raporunu 29 Ocak 1990 tarihinde sunmuş, Prof. Dr. Sayın Emel DOĞRAMACI raporun savunmasını gerçekleştirmiştir.
- İkinci ve Üçüncü Birleştirilmiş Dönemsel Ülke Raporu'nu 17 Ocak 1997 tarihinde sunmuş, dönemin Devlet Bakanı Sayın Işıl Saygın başkanlığında oluşturulan bir heyet ve Sayın Prof Dr Yakın ERTÜRK rapor savunmasını gerçekleştirmiştir.

- Dördüncü ve Beşinci Birleştirilmiş Dönemsel Ülke Raporu'nu 20 Ocak 2005 tarihinde sunmuş, dönemin Devlet Bakanı Sayın Güldal AKŞİT başkanlığında oluşturulan bir heyet rapor savunmasını gerçekleştirmiştir.
- Altıncı Dönemsel Ülke Raporu'nu 24 Ekim 2008 tarihinde sunmuş, dönemin Devlet Bakanı Sayın Selma Aliye KAVAF başkanlığında bir heyet rapor savunmasını gerçekleştirmiştir.
- Yedinci Dönemsel Ülke Raporu'nu 26 Kasım 2014 tarihinde sunmuş, Kadının Statüsü Genel Müdürü Sayın Gülser USTAOĞLU başkanlığında bir heyet rapor savunmasını gerçekleştirmiştir.

Sekizinci Dönemsel Ülke Raporu'nun hazırlık çalışmaları kapsamında 3 Şubat 2020 tarihinde ilgili tüm kurumlara yazı iletilerek 2014 yılından bu yana kadınlara karşı ayrımcılıkla mücadele konusunda yürüttükleri çalışmalar talep edilmiştir. Ayrıca Komite tavsiyeleri tablo haline getirilmiş ve sorumlu kuruluşlar belirlenerek kurumlardan görüşleri istenmiştir.

Sekizinci Dönemsel Ülke Raporu, ilgili kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve ilgili tüm tarafların katkıları ile hazırlanmış olup Dışişleri Bakanlığı aracılığıyla CEDAW Komitesine iletilmiştir.

Komitenin Temmuz 2021'de tarafımıza yönelmiş olduğu "Sorular ve Konular Listesi"ne ilişkin ilgili tüm tarafların katkıları ile cevaplarımız hazırlanmış olup 9 Kasım 2021 tarihinde Dışişleri Bakanlığına iletilmiştir. 14-15 Haziran 2022 tarihlerinde raporun savunması Cenevre'de Sayın Bakan Başkanlığında geniş bir heyetle gerçekleştirilmiştir.

CEDAW Komitesinin Sekizinci Dönemsel Ülke Raporumuza ilişkin olarak yayınladığı Sonuç Gözlemler ve gayri resmi çevirisi, komitenin tavsiyesine binaen ilgili tüm kurumlar ile paylaşılmıştır.

Bakanlık olarak kadınlara yönelik her türlü ayrımcılığın tasfiyesi için CEDAW'ın sunduğu ilkeler doğrultusunda, kadınların güçlenmesine yönelik faaliyetlere devam edilmektedir.